

Augusti
2014

[illegible]

Mindre slit och släng!

På Återbruket återanvänds mycket av det grovavfall som är på väg att slängas.

Smart att lära av mormor

TEXT: ULRIKA NAEZER
BILD: FRANK PALM & SHUTTERSTOCK

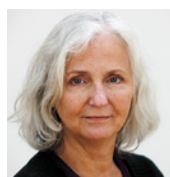
Mormor lappade och lagade, mamma levde efter devisen slit och släng och idag hittar man oanvända saker i containrarna på återvinningscentralen. Grovavfallet nådde förra året en topp med 77 kilo per göteborgare. När material är billigt och tjänster dyrt växer avfallet. Men idag finns det många skäl att leva mer som den äldre generationen.

EN GRÖN SOFFA från mitten av 1900-talet ligger upp och ner i containern. Troligtvis är den ett gediget hantverk. Det gröna tyget ser ut att vara original och träramen i teak har knappt en repa. Kanhända är fjädringen i sitsen utsliten, men det hade gått att reparera.

– Folk vill ha nytt, säger Hans Nilsson som arbetar på återvinningscentralen Alelyckan. De flesta saker vi får in är betydligt yngre än den här soffan.

Att soffan ligger i en container för grovavfall och ska återvinnas, kan bero på att den ändå bedömts som alltför trasig. Eller också har ägarna inte velat skänka den. För om man åker till återvinningscentralen på Alelyckan måste man passera Kretsloppsparkens sorteringshall. Alla som är på väg att slänga saker får frågan om de istället vill skänka dem för återanvändning.

– Förra året tog vi tillvara på 350 ton avfall, berättar Hans Nilsson. Vi

LYNN ÅKESSON,
professor i etnologi vid Lunds universitet.

Lynn har forskat om vårt förhållande till avfall och källsortering.

tar det som är helt och rent och som går att sälja, det gäller allt från byggavfall till möbler, cyklar och kläder.

EFTER FEM ÅR på Alelyckans Kretsloppspark och återvinningscentral har Hans Nilsson en bra överblick över vad göteborgarna gör sig av med. För några år sedan var det tjock-tv, nu börjar platt-tv komma.

– Jag tror att nästan alla fungerar. Man slänger för att man vill ha en ny och större, inte för att den gamla är trasig. Efter julhelgen får vi ibland ta emot ouppackade julklappar, säger han och skakar på huvudet.

Observationerna stämmer med statistiken. Medan vårt vanliga hushållsavfall som vi slänger i soppsåsen faktiskt minskat de senaste fem åren, ökar grovavfallet och det farliga avfallet. Det handlar om obrännbart avfall som handfat, kakel och

Hans Nilsson arbetar på återvinningscentralen Alelyckan.

På Återbruket säljs bland annat begagnat byggmaterial till fyndpriser.

DETTA ÄR GROVAVFALL

Grovavfall är avfall som är stort och tungt och inte rymms, eller ska läggas, i de vanliga sopkärlen. Till exempel möbler, julgrannar, cyklar och barnvagnar.

Däremot skall annat skrymmande avfall, som elavfall (inklusive kylar och frysar), bygg- och rivningsavfall, bildäck samt farligt avfall sorteras för sig.

cyklar, men också om möbler och annan inredning. Farligt avfall, som tryckimpregnerat trä från altaner och uteplatser, ökar också.

Det stämmer även med statistiken över konsumtionen i landet. Enligt Konsumtionsrapporten 2013 ökade våra inköp av möbler, hushållsartiklar och underhåll med 60 procent mellan 2002 och 2012.

– Man kan bli förbluffad över hur ofta vi byter kök nu för tiden, säger professor Lynn Åkesson som forskar om vårt förhållande till avfall. Det samma gäller möbler och inredning. För två generationer sedan var en soffa något man ärvde eller köpte på auktion, sedan hade man den resten av livet. Då, när priset på material var högt och arbetskraften billig, fanns det nästan inget avfall. Idag har vi det motsatta förhållandet i Sverige. Att lämna in möbler för reparation eller beställa en kostym hos skräddaren är idag något exklusivt som bara ett fåtal gör.

KONSUMTIONSSAMHÄLLET VÄXTE FRAM

efter andra världskriget, men det fick riktig fart först på 1970-talet. Decenniet innan lanserade formgivaren Lena Larsson begreppet "slit och släng" som kom att bli en symbol för en resurskrävande livsstil. Men syftet var inte att öka den miljöpåverkande konsumtionen. Saker skulle slängas, men först skulle de slitas. "Köp och släng"-beteendet kom mycket senare.

– Lena Larsson hade ett modernt förhållande till hemmet, men det betydde inte att saker som tillverkades på 60-talet var av låg kvalitet. Tvärtom, påpekar Lynn Åkesson.

Maria Fuentes, forskare på Cen-

trum för konsumtionsvetenskap, skrev sin avhandling "Att göra hem" om unga som sätter bo.

– Vi använder hemmet som en förankring i tiden och ett sätt att uttrycka oss. Men modet ändras väldigt snabbt. Efter bara några år kan soffan vara omodern. Dessutom blir det lätt så att en förändring kräver en annan. Den nya soffan måste matchas med en ny matta som måste passa med lampan och så vidare. Så rullar det på, säger Maria Fuentes.

INREDNING OCH RENOVERING

har länge varit populärt, i alla fall för dem som haft råd. Men Maria Fuentes pekar på att den stora inredningsboomen kom på 1990-talet då tv började göra inredningsprogram och dagspress och magasin fick hem- och bostadstilbud.

– Hem och inredning är ett stort samtalsämne idag. Många människor finner glädje och avslappning i ett gemensamt, konkret projekt som att bygga upp sitt hem, poängterar Maria Fuentes. Det är följderna på återvinningscentralen som blir negativa.

Samtidigt är vi bättre på att ta hand om vårt avfall. Allt mer av avfallet behandlas mer miljömässigt och flyttas från deponering, till förbränning och energiutvinning, till materialåtervinning, till återanvändning. Men vi behöver komma upp till det allra bästa sättet – att inte ha något avfall alls.

Ett sätt att få det är att tänka mer som mormors generation, att lappa och laga och återanvända. Kanske inte för att du måste, av ekonomiska skäl, utan för att inte belasta miljön. *

mor

”

*I tidningar och P2 tutar folk
från morn till kväll,
Om du vill fixa framgång
skall din stil va rationell,
Att va inne på det viset
tycks ha blivit din refräng
För du har börjat leva efter
mottot slit och släng.*

Ur låten Slit och släng
med Siw Malmkvist

AVFALLSTRAPPAN

Vi vill vara på
översta trappsteget.
För miljöns skull.

Två steg fram och ett tillbaka

TEXT: ULRIKA NAEZER
ILLUSTRATION: HELENA SELLGREN

I Göteborg har vi blivit allt bättre på att ta hand om vårt avfall. Det innebär att vi är mer effektiva och vår miljöpåverkan är mindre.

ANLEDNINGEN ÄR ATT allt mer av avfallet behandlas högre upp i avfallshierarkin, eller avfallstrappan. Idag är vi bättre på återvinning och vi deponerar inte längre hushållssopor, med undantag för obrännbara saker och aska från förbränningen på Sävenäs.

Vi har räknat ut hur bra vi är genom att ta fram siffror för behandlingsform och miljöpåverkan. Om 100 är måttet på det bästa sättet att behandla avfall – nämligen att inte ha något, låg vi år 1975 på 10. Idag ligger vi på strax över 40. Det är en stor framgång, samtidigt som det finns mycket kvar att göra. Dessutom, om vi räknar med ökningen av avfall, hamnar vi på lite över 20, vilket inte är alls lika bra. Slutsatsen är alltså att vi måste materialåtervinna ännu mer, men framförallt måste vi minska mängden avfall. *

Vill du läsa hela uträkningen kan du ladda ner rapporten "Indikatorer för en resurseffektiv avfallshantering" på www.profu.se

Trendigt att återanvända

TEXT: ULRIKA NAEZER
BILD: SHUTTERSTOCK

Att sälja, köpa och skänka andrahandsprylar minskar förhoppningsvis behovet av nya saker.

DET ÄR NÄMLIGEN när saker produceras som mest miljöpåverkan sker, till exempel utsläpp av växthusgaser, uttag av icke förnybar råvara, kemikalieanvändning etc. Att inte producera en ny soffa är alltså många gånger bättre för klimatet än att materialåtervinna eller förbränna den.

Att handla second hand är också bra

för den egna plånboken. Genom att lägga pengar på tjänster och upplevelser istället för varor, minskar avfallet.

Idag är det också enkelt att handla second hand. Andrahandsmarknaden i Sverige växer lavinartat, både med fysiska butiker, klädbytardagar med mera och med digitala kanaler som webbsidor och appar. *

HANDLA SECOND HAND

EMMAUS BJÖRKÅ

Solidaritetsorganisation som arbetar mot fattigdom och förtryck. Butiker på Linnégatan och Backaplan. Överskottet går till att hjälpa människor i fattiga länder med utbildning i, bland annat, demokrati och mänskliga rättigheter.

EBBES HÖRNA

Stadsmissionens second hand-butiker finns på sju ställen i Göteborg. Överskottet av verksamheten går till Stadsmissionens arbete bland utsatta människor i Göteborg.

MYRORNA

Frälsningsarméns second hand-butik för kläder, möbler, husgeråd med mera. Stor butik på Järntorget. Överskottet går till Frälsningsarméns sociala verksamhet i Sverige.

DIGITALA KANALER:

BLOCKET

Sverige största andrahandsmarknad på nätet.

TRADERA

Från början en auktionssajt som idag har blivit en e-handelsplats.

GET IT

En app för att skänka/få saker gratis.

TAGE

En intern sida för Göteborgs kommun där olika verksamheter kan ta och ge saker till varandra.

SE ÄVEN:

SARON SECOND HAND, ERIKSHJÄLPEN, RENINGSBORG MED FLERA.

Dessutom finns det flera privata second hand-butiker, loppmarknader och uthyrningsfirmor. Rena bytesdagar har också blivit populärt.

SKA VI BYTA GREJER MED VARANN?

TEXT & BILD: ULRIKA NAEZER

En rutig blus, en blå ljusstake, ugnshövar och barnböcker. Det är några av sakerna som de boende på en gård i Haga skänker till sina grannar.

ATT KLIVA IN i bytesrummet i Haga är som att gå på konstgalleri. Ett designat hyllsystem med ljusslingor får en vanlig ugnshövar att se ut som ett konstföremål. Det är rent och snyggt och ingenting påminner om ett soprum.

– Inredningen förstärker det fina hos varje föremål, vilket gör att du får en annan känsla för sakerna. Det gör att man vill ha dem, vilket i sin tur motverkar slit och släng, säger Eva Bengtsson, miljöstrateg på Bostadsbolaget som äger fastigheterna i området.

Det som ställs i Hagas återbruksrum ska vara helt och rent. Om det blir stående för länge tar fastighetsskötarna hand om det. Förhoppningen är att det nyöppnade

rummet ska förbli ett snyggt återbruksrum – inte ett grovsoprum – och att sakerna verkligen kommer till användning.

– Redan efter en vecka har saker försvunnit och tillkommit och vi har enbart fått positiva reaktioner från hyresgästerna. Återanvändning ligger i tiden, få har undgått diskussionen om att vi måste minska avfallet för miljöns skull, säger Eva Bengtsson och tillägger att om det fungerar väl kan fler hyresgäster än de som bor på gården få tillgång till det fina återbruksrummet. *

Tips!

Vill du också byta grejer med dina grannar? Hör med din hyresvärd om ett bytesrum kan ordnas eller arrangera en bytesdag tillsammans på gården eller i kvarteret.

På VG-regionens miljö- och kultursekretariat har nästan hela det nya kontoret inretts med omklädda och renoverade möbler.

Design med omtanke

TEXT: ANNE LUNDGREN
BILD: JOHAN WINGBORG

Att återanvända, laga, reparera och klä om har blivit en trend. Allt fler ser både de ekonomiska och miljömässiga fördelarna med att förlänga livet på sina gamla möbler.

DET GÄLLER INTE bara hemma i det egna vardagsrummet. När Västra Götalandsregionens miljösekretariat och kultursekretariat skulle flytta ihop på Rosenlundsgatan i Göteborg hösten 2013 ville de bli en förebild för andra arbetsplatser.

– Vi arbetade efter metoden "design med omtanke", som går ut på att förändra en arbetsplats på ett hållbart sätt, säger Birgitta Nilsson, processledare på miljösekretariatet.

Resultatet blev en arbetsplats där cirka 80

procent av inredningen består av omklädda och renoverade möbler.

– Vi ville skapa en klassisk och funktionell kontorsmiljö och använda oss själva som testmiljö, fortsätter Birgitta Nilsson. Vi ville förena estetik med etik, ekologi, ekonomi och engagemang.

Resultatet blev nöjda medarbetare i en funktionell kontorsmiljö, till en lägre kostnad och en mer hållbar resursanvändning. *

1 600 000 TON

Svenska folkets begagnathandel sparar potentiellt 1,6 miljoner ton* växthusgas årligen. Det kan liknas vid om Stockholms vägtrafik stod still i 1,5 år.

* Källa Ipsos 2013

Dosera rätt

TEXT: ANNE LUNDGREN
FOTO: SHUTTERSTOCK

I Göteborg har vi mjukt vatten. Det betyder att tvätten blir ren även med en mindre mängd tvättmedel. Bra både för miljön och plånboken.

MJUKT VATTEN:
40 ML

HÅRT VATTEN:
70 ML

MED MJUKT VATTEN kan du alltid använda lägsta dosering av tvätt- och diskmedel. Men vad är mjukt vatten och hur kan det påverka doseringen? Vi frågade Carina Blid, miljöingenjör på Gryaab där avloppsvattnet i Göteborg renas.

– Vårt vatten är mjukt för att det innehåller lite kalcium och magnesium, säger Carina Blid. Därför behöver man inte använda lika mycket tvättmedel som när man har hårt vatten.

Tvättmolekylen har en vattenlöslig och en fettlöslig del. Molekylerna lägger sig runt den feta smutsen med den vattenlösliga delen utåt och den fettlösliga inåt. Det gör att smutspartiklarna kan lösa sig i vattnet och lossna från tyget. Ju mer kalcium och magnesium vattnet innehåller desto fler tvättmolekyler behövs.

– Det som gör att kläderna blir rena är en kombination av varmt vatten och rätt mängd tvättmedel. De blir inte renare för att man använder mer medel. Det som istället kan hända är att reningsverket får in för mycket tvättämnen i avloppsvattnet och det kan skada de bakterier som vi har i bassängerna, säger Carina Blid.

En annan risk om man överdoserar är att de rena kläderna kan innehålla rester av tvättmedel som kan irritera huden och ge allergi. *

TVÄTTMEDELSFÖRBRUKNING

Hushållsmaskin 3–5 kg tvätt

Mjukt vatten: ca 45 ml

Medelhårt: ca 60 ml

Hårt: ca 70 ml

Fastighetsmaskin: 6–8 kg tvätt

Mjukt vatten: ca 80 ml

Medelhårt: ca 105 ml

Hårt: ca 130 ml

VISSTE DU ATT:

- Ditt val av rengöringsmedel betyder mycket för miljön – välj miljömärkta medel.
- Det går åt mindre mängd rengöringsmedel, till exempel disk- och tvättmedel, när vattnet är mjukt.
- Mjukt vatten gör att tvätt- och diskmaskinerna håller längre.
- Mjukt vatten gör att dina kläder håller längre.
- Avloppsreningen fungerar bättre om avloppsvattnet innehåller mindre mängd rengöringsmedel.

Farligt avfall-bilarnas hämtschema

Passa på att lämna batterier, lampor, elektronik, kemikalier och annat farligt avfall när Farligt avfall-bilen kommer till ditt område. Sätt gärna upp schemat hemma eller i soprummet. Schemat finns även på www.goteborg.se

CENTRUM

Måndag 1 september

17.00–17.45 Blåvalsgatan/Späckhuggaregatan
18.00–18.45 Slottsskogsgatan 80/Kolonin
19.00–19.45 Djurgårdsgatan/Koopmansgatan

Onsdag 3 september

17.00–17.45 Burggrevegatan/Odinsplatsen, vid parkeringshuset
17.00–17.45 Chapmans torg
18.00–18.45 Bältgatan, vid Samskolans parkering
18.00–18.45 Masthuggstorget
19.00–19.45 Vegagatan, vändplats Slottsskogen
19.15–20.00 Skanstorget, vid Boservice

Tisdag 9 september

17.00–17.45 Carlandersplatsen, vid infarten till Lundgrensgatan
18.00–18.45 Dr Fries torg
19.00–19.45 Kapellplatsen 3, lastzon

Onsdag 10 september

17.00–17.45 Syster Estrids gata/
Doktor Westrings gata
18.00–18.45 Dr Forselius gata 14-18
19.00–19.45 Guldhedstorget

Torsdag 11 september

17.00–17.45 Orustgatan/Jordhyttegatan
18.00–18.45 Mariaplan
19.00–19.45 Såggatan, Åv-plats

Onsdag 24 september

17.00–17.45 Kopparbunken Chalmers, Hörsalsv. 13
18.00–18.45 Framnäs 31-35
19.00–19.45 Fredriksdalsgatan, Shell

Torsdag 25 september

17.00–17.45 Ölbersgatan/Wingårdsgatan, vid mataffär
18.00–18.45 Smörgatan 38
19.00–19.45 Utlandsgatan 43, nära Åv-plats, utanför bilfirma

Torsdag 2 oktober

17.00–17.45 Packhusplatsen/Kronhusgatan
17.00–17.45 Engelbrektsgatan/Sten Sturegatan, Åv-plats, Heden
18.00–18.45 Kristinelundsgatan/
Chalmersgatan
18.00–18.45 Kaserntorget, Kungsg 22, lastzon
19.00–19.45 Schillerska gymnasiet, skolgården
19.00–19.45 Järntorget vid Draken

Torsdag 9 oktober

17.00–17.45 Carlandersplatsen, vid infarten mot Lundgrensgatan
18.00–18.45 Richertsgatan, Åv-plats
19.00–19.45 Norra Krokslättsgratan 17–23, Åv-plats

Onsdag 15 oktober

17.00–17.45 Dr Fries torg
18.00–18.45 Guldhedstorget
19.00–19.45 Kapellplatsen 3, lastzon

Torsdag 16 oktober

17.00–17.45 Skanstorget, vid korvkiosken
18.00–18.45 Sveaplan
19.00–19.45 Frigångsgatan, vid apotek

Måndag 20 oktober

17.00–17.45 Mariaplan
18.00–18.45 Chapmans torg
19.00–19.45 Masthuggstorget

Onsdag 22 oktober

17.00–17.45 Kabelgatan/Stortoppsgatan, Åv-plats
18.00–18.45 Repslagaregatan, Åv-plats
19.00–19.45 Vegagatan, vändplats, Slottsskogen

NORDOST

Tisdag 16 september

17.00–17.20 Sandspåret, Åv-plats
17.00–17.20 Kryddnejlikegatan/Kryddväxtgatan
17.35–17.55 Bergsgårdsgården, Åv-plats
17.35–17.55 Kummingatan, Åv-plats
18.10–18.30 Bredfjällsgatan, kyrkan
18.10–18.30 Lövgårdets Centrum, bokbusszon
18.45–19.05 Hammarkroken, Åv-plats
18.45–19.05 Rosmaringatan 37-53
19.20–19.45 Hammarkulletorget, vändzon/Åv-plats
19.20–19.45 Timjansgatan, Åv-plats

Onsdag 17 september

17.00–17.20 Torvhögsvägen, Björsared, Åv-plats
17.00–17.20 Kalendervägen 32, Åv-plats
17.35–17.55 Gråbovägen, ICA Gunnilse, Åv-plats
17.35–17.55 Astronomgatan 25, vändplats
18.10–18.30 Linnarhultsvägen 3, Åv-plats
18.10–18.30 Rymdtorget, Tellusgatan, Åv-plats
18.45–19.05 Eriksbo Västergårde 4, Åv-plats
18.45–19.05 Atmosfärsgatan, Åv-plats
19.20–19.45 Bondegården, Parkering ICA
19.20–19.45 Stora Björn, Åv-plats

Torsdag 18 september

17.00–17.20 Gårdstens Centrum, Muskotgatan, affären
17.00–17.20 Angereds Centrum, grönsaksaffären, Hjulpluggsgatan
17.35–17.55 Stekastigen, Åv-plats
17.35–17.55 Rappedalsvägen 11, Åv-plats
18.10–18.30 Titteridammshöjden 11
18.15–18.35 Kortedalavägen/Edwin Ahlqvists väg
18.45–19.45 Beväringssgatan 9, Åv-plats
18.45–19.05 Fjällbruden 5-7
19.20–19.45 Rannebergens centrum, Åv-plats, bokbusszon

Måndag 29 september

17.00–17.45 Kortedala torg, Hundraårgsg 23, Åv-plats
18.00–18.45 Östra Midvintersgatan, nära Åv-plats
19.00–19.45 Januarg 7, Kortedala, Åv-plats

Tisdag 30 september

17.00–17.45 Brahegatan 11, vid Medborgarhuset
18.00–18.45 Lars Kaggsgatan 34, Bellevue
19.00–19.45 Slättängsgatan/Herman Jonssonsgatan, Utby Handel

Tisdag 28 oktober

17.00–17.20 Sandspåret, Åv-plats
17.00–17.20 Kryddnejlikegatan/Kryddväxtgatan
17.35–17.55 Bergsgårdsgården, Åv-plats
17.35–17.55 Kummingatan, Åv-plats
18.10–18.30 Bredfjällsgatan, kyrkan
18.10–18.30 Lövgårdets Centrum, bokbusszon
18.45–19.05 Hammarkroken, Åv-plats
18.45–19.05 Rosmaringatan 37-53
19.20–19.45 Hammarkulletorget, vändzon/Åv-plats
19.20–19.45 Timjansgatan, Åv-plats

Onsdag 29 oktober

17.00–17.20 Torvhögsvägen, Björsared, Åv-plats
17.00–17.20 Kalendervägen 32, Åv-plats
17.35–17.55 Gråbovägen, ICA Gunnilse, Åv-plats
17.35–17.55 Astronomgatan 25, vändplats
18.10–18.30 Linnarhultsvägen 3, Åv-plats
18.10–18.30 Rymdtorget, Tellusgatan, Åv-plats
18.45–19.05 Eriksbo Västergårde 4, Åv-plats
18.45–19.05 Atmosfärsgatan, Åv-plats
19.20–19.45 Bondegården, parkering ICA
19.20–19.45 Stora Björn, Åv-plats

Torsdag 30 oktober

17.00–17.20 Gårdstens centrum, Muskotgatan, affären
17.00–17.20 Angereds centrum, grönsaksaffären, Hjulpluggsgatan
17.35–17.55 Stekastigen, Åv-plats
17.35–17.55 Rappedalsvägen 11, Åv-plats
18.10–18.30 Titteridammshöjden 11
18.15–18.35 Kortedalavägen/Edwin Ahlqvists väg
18.45–19.45 Beväringssgatan 9, Åv-plats
18.45–19.05 Fjällbruden 5-7
19.20–19.45 Rannebergens centrum, Åv-plats, bokbusszon

HISINGEN

Tisdag 2 september

17.00–17.30 Klaremossevägen, Hisingsparken, p-plats vid Klaremosse 2
18.00–18.45 Kringlekullen, koloniområde, p-plats
19.15–20.00 Torslanda torg, vid Hemköp

Torsdag 4 september

17.00–17.45 Solhagagatan, nära Åv-plats
18.00–18.45 Södra Ligården, infarten till område
19.00–19.45 Lillekärr Södra 49, Amaryllisblomman, Kärra centrum

Måndag 8 september

17.00–17.45 Bjurslätts torg 1
18.00–18.45 Blidvådersgatan 2, Åv-plats
19.00–19.45 Utmarksgatan/Dysiksgatan

Onsdag 10 september

17.00–17.45 Selma Lagerlöfs torg, på parkeringen
18.00–18.45 Tuve torg, Vändplats vid kyrkan
19.00–19.45 Wieselgrensplatsen, Nordanvindsgatan 2a-2e

Måndag 22 september

17.00–17.45 Eriksberg, Valskvarnsgatan, Åv-plats
18.00–18.45 Kolhammsgatan 7, CoopExtra Eriksberg
19.00–19.45 Vintergatan 4 ICA Kvantum, Sannegården

Tisdag 23 september

17.00–17.45 Skra Bro/Linas Lycka, Åv-plats
18.00–18.45 Söve Stationsväg, Söve station, Åv-plats
19.00–19.45 Stora Tolsereds väg, Gerrebacka, Åv-plats

Onsdag 24 september

17.00–17.45 Kyrkbytorget
18.00–18.45 Sunnerviksgatan 38, utanför Jätttestensskolan
19.00–19.45 Toredalsgatan/Skanningegatan, Åv-plats

Torsdag 25 september

17.00–17.45 Miraallén 23, Åv-plats
18.00–18.45 Badvådersgatan, Åv-plats
19.00–19.45 Väderlekstorget, Åv-plats

Måndag 6 oktober

- 17.00–17.45 Hjuviksvägen/Torslanda Hästeviksväg, Äv-plats
17.00–17.45 Övralidsgatan 2-3, nära Äv-plats
18.00–18.45 Hällsviksvägen, Äv-plats
18.00–18.45 Arvesgårde 9-10
19.00–19.45 Norumshöjd 9
19.00–19.45 G:a Flygplatsvägen 60, ICA Maxi Torslanda

Måndag 13 oktober

- 17.00–17.45 Selma Lagerlöfs torg, på parkeringen
17.00–17.45 Blankversgatan 1, Äv-plats
18.00–18.45 Brunnshotorget
18.00–18.45 Wadköpingsgatan/Hjalmar Bergmans gata, Bobutiken
19.00–19.45 Lilla Arödsgratan, Äv-plats
19.00–19.45 Lillekärr Södra 49, Amaryllis-blomman, Kärra centrum

Torsdag 16 oktober

- 17.00–17.45 Sankt Olofsgatan, Äv-plats
18.00–18.45 Bjurslätts torg 1
19.00–19.45 Gullrisgatan 1, Äv-plats

Måndag 20 oktober

- 17.00–17.45 Wieselgrensplatsen, Nordanvindsgatan 2a-2e
18.00–18.45 Övre Hallegatan/Rambergsskolan
19.00–19.45 Kvilletorget

Tisdag 21 oktober

- 17.00–17.45 Lillebyvägen/ Kongahällavägen, korvkiosken
18.00–18.45 Runskriftsgatan 1, vid Willys
19.00–19.45 Torslanda torg, vid Hemköp

Torsdag 23 oktober

- 17.00–17.45 Blidvadersgatan 2, Äv-Plats
18.00–18.45 Daggdroppegatan, ICA
19.00–19.45 Väderbodarna/Önskevädersgatan, nära Äv-plats

Måndag 27 oktober

- 17.00–17.45 Åketorspgatan, Äv-plats
18.00–18.45 Sandbanksvägen, lastzon, vid panncentralen
19.00–19.45 Tuve torg, vändplats vid kyrkan

VÄSTER

Tisdag 2 september

- 17.00–17.45 Frölunda torg, Näverlursgatan 2
18.00–18.45 Opaltorget, bussvändhållplats
19.00–19.45 Påvelunds centrum

Tisdag 9 september

- 17.00–17.45 Bildals Bokväg 1, Lindåsskolan
18.00–18.45 Lilla Skintebovägen, Äv-plats
19.00–19.45 Brottkärmsmotet, ICA Kvantum

Måndag 15 september

- 17.00–17.45 Altplatsen, Gitarrgatan 5, Äv-plats
17.00–17.45 Hammarvägen/Nåsets kyrka
18.00–18.45 Bildradiogatan 57-61, nära miljöhus
18.00–18.45 Spektrumsgatan, ICA Åkered, Äv-plats
19.00–19.45 Svängrumsgatan 57, Flatåskyrkan
19.00–19.45 Hagkroksvägen 1, Äv-plats koloni

Måndag 22 september

- 17.00–17.45 Södra Dragspelsgatan 39
18.00–18.45 Kobbegården, Äv-plats vid infart
19.00–19.45 Långlyckevägen/Askims torg,

Måndag 29 september

- 17.00–17.45 Antenngatan, Äv-plats, mitt emot nr.45
18.00–18.45 Askims Domarringsväg 97, Äv-plats
19.00–19.45 Nergårdsvägen 11, Äv-plats

Tisdag 30 september

- 17.00–17.45 Siltrutgatan/Skrattmåsgatan
18.00–18.45 Lokattsbacken
19.00–19.45 Starbåtsgatan/ICA

LÄMNA SAKER TILL MYRORNA

Har du en lampa som fungerar, kläder du inte använder eller kaffekoppar som inte får plats i skåpet? Lämna det till Myrornas lastbil som följer med på Farligt avfall-bilarnas turer. Sakerna säljs och förtjänsten går oavkortat till Frälsningsarméns sociala verksamhet.

Tisdag 7 oktober

- 17.00–17.45 Axel Dahlströms torg
17.00–17.45 Fyrkrtorget
18.00–18.45 Marklandsgatan, Statoil
18.00–18.45 Nitaregatan/Ekehöjdsgatan, Äv-plats
19.00–19.45 Änggårdsgatan/Kroppåsstigen, lekplats
19.00–19.45 Grimmeredsvägen 99

Onsdag 8 oktober

- 17.00–17.45 Önneredsvägen, vid pizzeria, parkeringen infart Klåveskärgatan
18.00–18.45 Mungårdsgatan, utanför ICA
19.00–19.45 Mariagatan 22, utanför Minilivs

Tisdag 14 oktober

- 17.00–17.45 Smaragdgratan 4, Äv-plats
17.00–17.45 Påvelunds centrum
18.00–18.45 Björkhöjdsgatan 1, Äv-plats
18.00–18.45 Bärnstensgatan, intill OKQ8
19.00–19.45 Opaltorget, vändplats buss
19.00–19.45 Persikogatan 2

Onsdag 22 oktober

- 17.00–17.45 Frölunda torg, Näverlursgatan 2
18.00–18.45 Munspelsgatan/Säckpipegatan
19.00–19.45 Topasgatan, baksidan av Mio möbler

Måndag 27 oktober

- 17.00–17.45 Spektrumsgatan, ICA Åkered, Äv-plats
18.00–18.45 Altplatsen, Gitarrgatan 5, Äv-plats
19.15–20.00 Brottkärmsmotet, Ica Kvantum

ÖSTER

Måndag 1 september

- 17.00–17.45 Lilla Hökegatan (Olskrokstorget), vändzon
18.00–18.45 Prästgårdsgatan/Danska vägen, Äv-plats
19.00–19.45 Delsjökolonin

Torsdag 4 september

- 17.00–17.45 Stabbetorget 2
18.00–18.45 Tråtorget
19.00–19.45 Träkilsgratan 2, Äv-plats

Måndag 8 september

- 17.00–17.45 Mejerigatan (Ostkupan), Äv-plats
18.00–18.45 S:t Sigfridsgatan/Skårgatan, pepparkaksbageriet
19.00–19.45 S:t Sigfrids Plan 5–8, SEB

Torsdag 11 september

- 17.00–17.45 Bromellusgatan, Äv-plats
18.00–18.45 Lilla Munkebäcksgatan, ICA
19.00–19.45 Morängatan 11, Äv-plats

Tisdag 23 september

- 17.00–17.45 Studiegången, Äv-plats
18.00–18.45 Sofiagatan/Morängatan, Äv-plats
19.00–19.45 Falkgatan/Övre Olskroksgratan

Onsdag 1 oktober

- 17.00–17.45 Solrosgatan, vändzon
17.00–17.45 Slätten 1, nära Äv-plats
18.00–18.45 Kyrkåsgatan 16, vändplats
18.00–18.45 Skogshyddegatan/Överåsullen, nära Äv-plats
19.00–19.45 Spelmansgatan/Spelmansplatsen
19.00–19.45 Hogenskildsgatan/Ulfsparrgatan

Onsdag 8 oktober

- 17.00–17.45 Fråntorspgatan 8, Äv-plats
18.00–18.45 Hagforsgatan 6, vändzon
19.00–19.45 Kaggeldestorget

Torsdag 9 oktober

- 17.00–17.45 Bagaregårdsgatan/Landerigatan, Äv-plats
18.00–18.45 Lilla Hökegatan (Olskrokstorget), vändzon
19.00–19.45 Schéelegatan 6, bokbusszon

Onsdag 15 oktober

- 17.00–17.45 Morängatan 11, Äv-plats
18.00–18.45 Stabbetorget 2
19.00–19.45 Tråtorget

Tisdag 21 oktober

- 17.00–17.45 Prästgårdsgatan/Danska vägen, Äv-plats
18.00–18.45 Bögatan/Anders Zornsgatan, Äv-plats
19.00–19.45 Kärralundsgatan/Welandergratan

Torsdag 23 oktober

- 17.00–17.45 Mejerigatan (Ostkupan), Äv-plats
18.00–18.45 S:t Sigfridsgatan/Skårgatan, Pepparkaksbageriet
19.00–19.45 S:t Sigfrids Plan 5–8, SEB

DETTA KAN DU LÄMNA TILL FARLIGT AVFALL-BILEN

SKADLIGA ÄMNER

Starka rengöringsmedel, frätande ämnen, fotokemikalier, lösningsmedel, färg, lack, lim, bekämpningsmedel, gifter, kvicksilvertermometrar, oljeprodukter, bränslen m.m.

BRAND-VARNARE

Kan innehålla radioaktiva ämnen. Se till att den aldrig hamnar i hushållssoporna! Brandvarnaren innehåller dessutom ett batteri, ta gärna ur det om det går och lämna separat.

BATTERIER

Kan innehålla skadliga tungmetaller som kvicksilver, kadmium och bly. Tänk på att många saker har inbyggda batterier, t ex leksaker och elttandborstar.

LAMPOR OCH LYSRÖR

Lysrör och lågenergilampor innehåller kvicksilver som är mycket skadligt. Glödlampor innehåller bly. Alla lampor ska sorteras och lämnas hela.

SMÅ EL-PRODUKTER

Hårtorkar, strykjärn, rakapparater, handverktyg, mobiltelefoner och elektroniska leksaker.

... MEN INTE DET HÄR

Farligt avfall-bilen har begränsat med utrymme. Stora saker som till exempel kyl och frysk och tv-apparater får du lämna på återvinningscentralen. Farligt avfall-bilen tar inte heller emot bildäck, hushållssopor eller avfall från företag eller verksamheter. Medicin kräver särskild hantering och ska alltid lämnas till apoteket. Kanyler läggs i en behållare som apoteket lämnar ut gratis.

SJU KONTROLLSTATIONER OCH ETT LABB

Så säkrar vi dricksvattnet

TEXT: THORBJÖRN JONSSON
FOTO: FRANK PALM

I Lackarebäck i Mölndal ligger kretslopp och vattens laboratorium. Men kontrollen av dricksvattnet börjar långt tidigare. Redan vid Väneren har vi koll på vattnet.

GÖTEBORGARNAS dricksvatten rinner en lång väg innan det når kranen. Det börjar sin resa högt uppe i Härjedalen, rinner genom Norge, via Klarälven i Värmland och ner till Väneren. Därifrån tar Göta älv vid. Här börjar kretslopp och vatten att rutinemässigt kontrollera det vatten som så småningom rinner ut ur din kran.

– Vi har sju mätstationer längs älven, från Vänersborg till Lärjeholm. De skickar oss data om vattnets kvalitet dygnet runt, berättar Henrik Rydberg, chef för laboratoriet på Lackarebäckens vattenverk som är en del av kretslopp och vattens verksamhet.

Stationerna mäter bland annat

vattnets grumlighet, surhetsgrad (pH), salthalt och förhållande mellan syra och bas. Förutom den automatiska kontrollen, åker labbpersonal ut till mätstationerna varje vecka för att ta prover och se till att allt fungerar.

– Mätstationerna gör att vi kan följa vattnets gång ner genom älven i realtid. Blir det ett utsläpp längre

Kretslopp och vatten får även information från de större industrierna uppströms, dessutom samarbetar vi med sjukvårdsupplysningen.

HENRIK RYDBERG,
chef för laboriet på
Lackarebäcks vattenverk

upp, kan vi räkna ut när det når vårt vattenintag vid Lärjeholm och kan stänga intaget under tiden utsläppet passerar, säger Henrik Rydberg.

KRETSLOPP OCH VATTEN får även information från de större industrierna uppströms, dessutom samarbetar vi med sjukvårdsupplysningen.

– Vi får snabbt reda på om många är sjuka längs älven. Vi ser på samtalsfrekvensen och vad folk insjuknar i och om vi behöver göra något.

Kontrollerna av vattnet fortsätter när det tagits in i Alelyckans vattenverk, eller pumpats vidare genom tunnlar till Delsjöarna, som är Göteborgs råvattenmagasin. Laboriet tar regelbundet prover under hela processen, prover som täcker 70 olika parametrar. Laboriet gör

också regelbundna, slumpvisa besök hos vattenkonsumenterna för att kontrollera slutresultatet.

Innan 2004 fanns det stränga nationella lagkrav för råvattenkvalitet, men dessa har tagits bort. Göteborg har dock inte gett avkall på de gamla kraven.

– Vi gör inte bara det som lagstiftningen säger, utan det som verksamheten kräver, säger Henrik Rydberg.

Kraven är högre än de som de flesta av Sveriges kommuner jobbar efter. Endast ett fåtal av våra större städer har till exempel ett eget ackrediterat laboratorium¹ som hela tiden följer upp vad som händer i dricksvattenberedningen. Och labbpersonalen kan inte bara analysera kvaliteten kemiskt och mikrobiologiskt – de har också

Fakta: Så kontrolleras vattnet:

Vattnet kontrolleras vid sju olika mätstationer från Vänersborg till Lärjeholm.

Labbpersonal besöker stationerna varje vecka och mäter dessutom 70 olika parametrar regelbundet.

Samarbete med industrier och sjukvårdsupplysning garanterar varningar vid ev utsläpp.

kunskap om de olika momenten i vattenberedningen, vilket gör att de snabbt kan bedöma resultatet om något händer.

ULTRAFILTREN SOM BYGGS på Lackarebäcks vattenverk kommer att fånga upp även de minsta mikroorganismerna som kan följa med vattnet. Filtren är en investering för framtiden, när klimatet förändras och vi får mer regn. Den ökar säkerheten.

Den, tillsammans med labbpersonalens vakande ögon. *

¹ Laboriets verksamhet är godkänd av Swedac, som är en statlig myndighet som arbetar för att varor och tjänster ska vara säkra och tillförlitliga. Ackrediteringen är en kompetensprövning som görs enligt europeiska och internationella standarder.

Våra matvanor sätter spår

TEXT: ULRIKA NAEZER
BILD: SHUTTERSTOCK

Köttbullar, biffar, kycklingfilé och lammstek. Lägg därtill skinka, salami och leverpastej. På 30 år har vi nästan fördubblat vårt köttätande i Sverige. Resultatet märks på avloppsreningsverket.

ÅR 1985 KONSUMERADE vi 27 kilo kött per person och år, idag konsumerar vi 49 kilo. Och då är inte charkvaror inräknade.

Kött är en bra proteinkälla, men till skillnad från kolhydrater och fett lagras inte proteinet på samma sätt i kroppen. Merparten kissar vi ut i form av ammoniak som innehåller kväve.

– På 1990-talet var mängden kväve som kom in till reningsverket cirka 12 gram per person och dygn. Idag är den uppe i 14 gram, säger Susanne Tumlin, utvecklingsingenjör på Gryaab som renar avloppsvattnet från övergödande ämnen som kväve, fosfor och organiska ämnen.

Om hav och sjöar får för mycket kväve drabbas de av övergödning. Vattenlevande växter och plankton får för mycket näring och växer ohejdat, och när de bryts ner blir det brist på syre. Övergödning klassas idag som vårt största hot mot havsmiljön, därför måste vi ha väl fungerande reningsverk.

En ökning från 12 till 14 gram kväve per person låter kanske inte så mycket, men Gryaab tar emot avloppsvattnet från mer än 700 000 människor. Totalt blir det ett tillskott på 1 400 kilo kväve per dygn. Varje kilo kostar cirka 30 kronor att rena, vilket ger merkostnad på 42 000 kronor per dygn bara i driftskostnad.

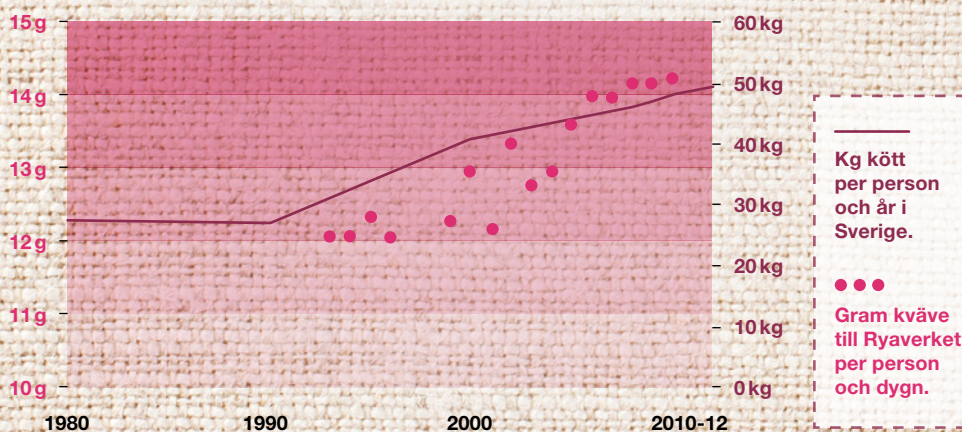
SUSANNE TUMLIN,
utvecklings-
ingenjör på
Gryaab.

Den ökade kvävemängden, i kombination med befolkningsökningen, gör att Gryaab inte klarar kravet på kvävereningen i framtiden. Därför byggs nu kvävereningen ut.

– Nu bygger vi enligt beräkningen att varje person bidrar med 14 gram kväve per dygn. Så förhoppningsvis ökar det inte mer nu, säger Susanne Tumlin och tillägger att köttätande inte bara påverkar övergödningen i havet, utan även klimatet.

– Att producera ett kilo kyckling släpper ut cirka två kilo koldioxid. Dessutom bidrar kvävereningen på avloppsreningsverken med ytterligare utsläpp. *

KVÄVEBELASTNING OCH KONSUMTION AV KÖTT ÖVER TIDEN

GÖTEBORGS STADS MÅL

Det övergripande målet i stadens budget är att andelen miljömåltider ska öka. En miljömåltid är en måltid baserad på ekologiska, säsongsanpassade livsmedel med extra mycket vegetariskt, som rotfrukter och baljväxter. Före 1 januari 2015 ska minst hälften av de måltider som serveras i förskola, grundskola, gymnasium och äldreomsorg vara miljömåltider.

FRUKTBARA BYTARDAGAR

TEXT: ULRIKA NAEZER
BILD: SHUTTERSTOCK

Att matrester och fallfrukt blir biogas är bra för miljön. Men ännu bättre är att äta upp maten. Därför gör återvinningscentralerna i Göteborg plats för fruktbyten. Den som har ett överskott lämnar och den som behöver hämtar.

FÖRRA ÅRET BÖRJADE Kretslopp och vatten med fruktbyten på Kretsloppsparken Alelyckan. Efter ett lyckat resultat utökar vi verksamheten till alla återvinningscentraler. Den som inte orkar eller hinner använda sin frukt, kan ge den till någon som inte har en egen trädgård men längtar efter att göra eget mos, must och annat gott.

Den frukt som är för dålig att använda går till biogastillverkning som ersätter bensin. På så sätt minskar utsläppen av koldioxid, kolväten och svavel med mera. Dessutom blir den näringsrik jord. *

DU SOM LÄMNAR:

Sortera frukten i två lådor, en för fin och en för ruten frukt. Det finns två olika kärl på återvinningscentralen.

DU SOM HÄMTAR:

Observera att vi inte kan garantera att det finns ätbar frukt precis när du kommer. Det beror helt på tillgång och efterfrågan.

**FRUKTBYTEN OCH
FALLFRUKTSINLÄMNINGEN
PÅGÅR PÅ ALLA ÅTERVINNINGS-
CENTRALER FRAM TILL DEN
19 NOVEMBER.**

SLUTA SLÄNG

Vi slänger 28 kilo mat, 8 kilo kläder och 11 kilo elektronik per person och år. Ofta helt i onödan. Kretslopp och vattens kampanj Sluta släng vill uppmana alla göteborgare till att hushålla med jordens resurser.

FÅ MÄNNISKOR VILL slänga mat. Men billig mat i kombination med dålig planering och lite tid, gör att maten blir gammal innan vi hinner äta upp den. Kläder slängs oftast för att garderoben blivit full och elektronik för att det kommit en ny modell eller för att elektriska prylar går sönder.

Produktionen av mat, kläder och elektronik har stor miljöpåverkan. Det gäller såväl vatten, som kemikalier och klimatutsläpp. Dessutom går det åt mycket råvara.

I våras handlade kampanjen om matsvinn. Nu i höst blir det kläder och längre fram i vinter kommer vi att fokusera på elavfall. Vill du se våra filmer och få tips på hur du kan sluta slänga? Gå in på slutaslang.nu

Så tycker göteborgarna: Attityder till vatten och avfall

80 procent av alla göteborgare bor i lägenhet. Varje år frågar vi 400 av er vad ni tycker om avfallshanteringen, dricksvattnet och avloppet. Vi vill veta vad ni tycker är bra och vad som behöver bli bättre. Här är resultatet från den senaste undersökningen.

I stort sett alla,

96%
tycker att kran-
vattnet smakar
bra och

90%
har stort för-
troende för
vattenförsörj-
ningen

84%
har möjlighet
att sortera ut
matavfall, av
dessa väljer

20%
att inte
göra det.

82%
anser att de är
miljömedvetna
och

78%
anser att de
källsorterar i stor
utsträckning.
Mest sorteras tid-
ningar och glas,
minst mjukplast.

94%
tycker det är viktigt att
minimera avfallsmängden
men bara

70%
säger att de själva tänker
aktivt på det.

40%
av de som inte har
möjlighet att sortera ut
matavfall skulle göra
det om de kunde.

68%
anser att avfall behandlas
på ett miljömässigt sätt
men det finns en skepsis
till att det som återvinns
blir nytt material.

70%
är nöjda med möjlig-
heterna att lämna
farligt avfall, elavfall
och grovsopor.

Kretslopp

**Kretslopp ges ut
av förvaltningen
Kretslopp och
vatten, Göteborgs
Stad.**

Telefon kundservice
031-368 27 00,
helgfri mån, tis, tor,
fre: kl. 07.00 – 16.00,
ons: kl. 09.00 – 16.00

Postadress
Kretslopp och vatten
Box 123,
424 23 Angered

E-post
[kretsloppochvatten@
kretsloppochvatten.
goteborg.se](mailto:kretsloppochvatten@goteborg.se)

Webbadress
www.goteborg.se

Redaktör
Ulrika Naezer

Produktion
Rubrik
www.rubrik.se

**Repro och
tryckning**
Sjuhäradsbygdens
Tryckeri AB

Lös korsordet och vinn ett presentkort på valfri aktivitet

Kan du hitta meningen som de gula rutorna bildar?
Vinsten är ett presentkort på en upplevelse: en kurs,
en aktivitet, en middag eller liknande, till ett värde av 600 kr.

Skicka svaret senast 13 oktober 2014 till:

Kretslopp och vatten, Box 123, 424 23 ANGERED eller e-posta det till: **info@kretsloppochvatten.goteborg.se** Märk bidraget med "Vuxentävling". Glöm inte ange dina kontaktuppgifter. Det först öppnade, rätta svaret den 13 oktober vinner ett presentkort från live it.

[illegible]

Hitta det gömda djuret i tidningen!

Vi har gömt ett antal bokstäver bland all text i tidningen. Till-
sammans bildar bokstäverna namnet på ett djur. Hitta bok-
stäverna, skriv ned ordet och rita djuret. Vinsten är ett besök
på Universeum för två vuxna och max tre barn. Värde 545 kr.

Skicka ordet till oss senast 13 oktober 2014.
 Address: Kretslopp och vatten, Box 123, 424 23
 ANGERED, eller fotografera den och e-posta
 den till: info@kretsloppochvatten.goteborg.se
 Märk kuvertet eller e-posten med "Barntävling".
 Glöm inte ange ditt namn och din address.
 En jury på Kretslopp och vatten utser vinnaren.

**SÅ HÄR SER DE
GÖMDA BOKSTÄVERNA UT**
(obs denna bokstav räknas
inte med i tävlingen)

K

INFORMATION FÖR DIG SOM BOR I VILLA:

Ändringar i julhelgernas hämtschema

Under julhelgerna ändras dagarna för sophämtning i vissa områden. Därför kan du behöva rulla ut kärlet en annan dag än den ordinarie. Om ett område eller datum INTE finns med i schemat nedan sker hämtningen som vanligt.

Har du frågor kan du alltid kontakta Kretslopp och vattens kundservice på telefon 031-368 27 00. Måndag, tisdag, torsdag, fredag kl 7–16, onsdag kl 9–16. Schemat finns även på www.goteborg.se

JULVECKAN, VECKA 52, 2014

Angered, Östra Göteborg, Örgryte-Härlanda, Centrum, Majorna-Linné, Lundby, Norra och Västra Hisingen.

Ordinarie hämtdag	Ny hämtdag
Måndag 22/12	Söndag 21/12
Tisdag 23/12	Söndag 21/12 eller måndag 22/12
Onsdag 24/12	Måndag 22/12 eller tisdag 23/12
Torsdag 25/12	Tisdag 23/12

Askim-Frölunda-Högsbo, Västra Göteborg (utom Södra skärgården).

Ordinarie hämtdag	Ny hämtdag
Måndag 22/12	Lördag 20/12
Tisdag 23/12	Söndag 21/12
Onsdag 24/12	Måndag 22/12
Torsdag 25/12	Tisdag 23/12

Södra skärgården

Ordinarie hämtdag	Ny hämtdag
Onsdag 24/12	Fredag 26/12
Torsdag 25/12	Fredag 26/12

NYÅRSVECKAN, VECKA 1 2015

Angered, Östra Göteborg, Örgryte-Härlanda, Centrum, Majorna-Linné, Lundby, Norra och Västra Hisingen.

Ordinarie hämtdag	Ny hämtdag
Måndag 29/12	Söndag 28/12
Tisdag 30/12	Söndag 28/12 eller måndag 29/12
Onsdag 31/12	Måndag 29/12 eller tisdag 30/12
Torsdag 1/1	Tisdag 30/12

Askim-Frölunda-Högsbo, Västra Göteborg (utom Södra skärgården).

Ordinarie hämtdag	Ny hämtdag
Måndag 29/12	Lördag 27/12
Tisdag 30/12	Söndag 28/12
Onsdag 31/12	Måndag 29/12
Torsdag 1/1	Tisdag 30/12

Södra skärgården

Ordinarie hämtdag	Ny hämtdag
Onsdag 31/12	Fredag 2/1
Torsdag 1/1	Fredag 2/1

Tips!

Klipp ut och sätt upp denna sida för att komma ihåg hämtningen.

TRETTONDAGSVECKAN, VECKA 2 2015

Södra skärgården

Ordinarie hämtdag	Ny hämtdag
Tisdag 6/1	Onsdag 7/1

GÖR PLATS FÖR SOPHÄMTARNA!

För att kunna göra ett bra jobb måste sophämtarna kunna rulla kärlet fram och tillbaka. Se till att skotta, sanda eller grusa och göra vägen fri för hämtarna.